

***JA I CELE ZRÓWNOWAŻONEGO ROZWOJU ONZ:
JAK MOGĘ POMÓC W ICH OSIĄGNIĘCIU?***

KSIĄŻECZKA EDUKACYJNA Z ZADANIAMI

Projekt współfinansowany w ramach polskiej współpracy rozwojowej Ministerstwa Spraw Zagranicznych RP

WPROWADZENIE

Ta książeczka powstała na potrzeby warsztatów dla młodzieży, realizowanych w ramach projektu “Liderzy Globalnych Wyzwań”.

Jak z niej korzystać?

1. Wydrukuj książeczkę.
2. Ostatnie strony z działaniami wydrukuj jednostronnie na papierze samoprzylepnym. Jeśli drukujesz na zwykłym papierze to najlepiej przed zajęciami wyciąć szablon z zadaniami i podkleić karteczki dwustronną taśmą (1 działanie - 1 karteczka).
3. Zapoznaj uczniów z Celami Zrównoważonego Rozwoju ONZ. Uczniowie mogą losować cele (np. my przeprowadziliśmy losowanie w formie koła fortuny z celami, wykorzystując stronę: wheelofnames.com) i odczytywać opisy lub przeczytać opis i opowiedzieć o danym celu całej klasie.
4. Po zapoznaniu się z opisami wszystkich celów losujemy karteczki z działaniami. Zadaniem uczniów jest zestawienie celów z właściwymi działaniami. Niektóre działania są podobne, dlatego etap przyklejania powinien odbywać się na końcu, gdy w toku dyskusji każdy cel będzie miał tylko 4 działania. Warto zaznaczyć, że nie ma tutaj złych odpowiedzi, bo cele przenikają się, uzupełniają.

Inne sposoby użycia:

- Można działania dopisywać flamastrami, przedstawiać je w formie rysunków. Można wymyślać własne działania.
- Można rozdzielić cele między uczniów (np. 1 uczeń - 1 cel) i odpowiedzi rozdzielić między uczniów (losowanie). Uczniowie muszą ze sobą współpracować, żeby dopasować odpowiedzi. Można wypełnione karty zaprezentować całej klasie, a cele odczytać na głos, żeby się lepiej utrwały.

Rekomendowane materiały edukacyjne

Opisy zostały skopiowane z opracowania Cele Zrównoważonego Rozwoju - prezentacja (wrzesień 2016 r.) Ośrodek Informacji ONZ w Warszawie. Działania zostały opracowane na podstawie strony www.dobrecele.pl/dobre-cele.

Strona www projektu:

rozmawiajmy.org/projekty/liderzyglobalnychwyzwan

W odrębnym pliku znajdziesz prezentację z odpowiedziami (wpisane działania).

Opracowanie materiału i projekt graficzny: Iwona Przybyła

Projekt współfinansowany w ramach polskiej współpracy rozwojowej Ministerstwa Spraw Zagranicznych RP

CEL 1: WYELIMINOWAĆ UBÓSTWO WE WSZYSTKICH JEGO FORMACH NA CAŁYM ŚWIECIE

- W regionach rozwijających się jedna na pięć osób żyje za mniej niż \$1,25 dziennie. Kolejne miliony ludzi utrzymują się przy życiu za niewiele więcej niż \$1,25 dziennie.
- Ponad 800 milionów ludzi żyje w skrajnym ubóstwie, tyle co łączna liczba mieszkańców Unii Europejskiej i Stanów Zjednoczonych.
- Bieda to coś więcej niż brak przychodów i środków potrzebnych do życia. Bieda to głód, niedożywienie, ograniczony dostęp do edukacji i podstawowych usług, dyskryminacja społeczna, wykluczenie oraz brak udziału w procesie decyzyjnym.

DZIAŁANIE 1

DZIAŁANIE 2

**1 KONIEC
Z UBÓSTWEM**

DZIAŁANIE 3

DZIAŁANIE 4

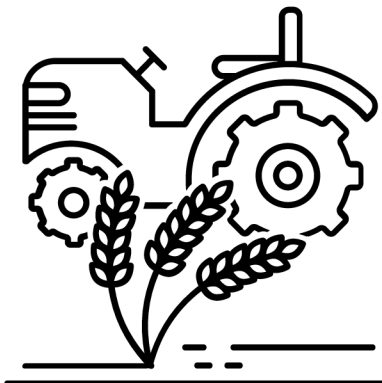

CEL 2: WYELIMINOWAĆ GŁÓD, OSIĄGNAĆ BEZPIECZEŃSTWO ŻYWNOŚCIOWE I LEPSZE ODŻYWIANIE ORAZ PROMOWAĆ ZRÓWNOWAŻONE ROLNICTWO

- Obecnie gleba, woda pitna, oceany, lasy oraz różnorodność biologiczna ulegają szybkiej degradacji.
- Co dziewiąta osoba na świecie cierpi z powodu głodu. A do 2050 roku liczba osób cierpiących na głód wzrośnie dwukrotnie. Dlatego też potrzebna jest głęboka zmiana globalnego systemu rolniczego i żywnościowego.
- Zmiany klimatyczne wywierają duży wpływ na środowisko, od którego zależy nasze życie. Zwiększają one ryzyko występowania katastrof naturalnych, takich jak susze czy powodzie.
- Wielu ludzi nie jest już w stanie dłużej utrzymywać się z pracy w rolnictwie i jest zmuszona migrować do miast w poszukiwaniu lepszego życia.

DZIAŁANIE 1

DZIAŁANIE 2

2 ZERO
GŁODU

DZIAŁANIE 3

DZIAŁANIE 4

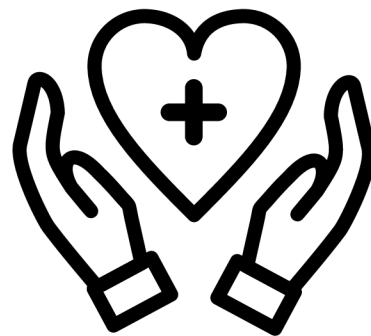

CEL 3: ZAPEWNIĆ WSZYSTKIM LUDZIOM W KAŻDYM WIEKU ZDROWE ŻYCIE ORAZ PROMOWAĆ DOBROBYT

- Każdego dnia umiera o 17,000 mniej dzieci niż w roku 1990. Jednak nadal co roku ponad 6 milionów dzieci umiera przed ukończeniem piątego roku życia.
- Zrobiono duży krok do przodu jeśli chodzi o wydłużenie średniej oczekiwanej długości życia i ograniczenie najczęstszych przyczyn zagrażających życiu dzieci i matek.
- Znaczny postęp uczyniono w zakresie zwiększenia dostępu do czystej wody i odpowiednich warunków sanitarnych, zmniejszenia zachorowań na malarię, gruźlicę, polio oraz rozprzestrzeniania się zakażeń HIV/AIDS.
- Jednakże należy znacznie zwiększyć wysiłki na rzecz całkowitej eliminacji wielu chorób i rozwiązania licznych problemów w obszarze zdrowia, zarówno tych istniejących od dawna, jak i tych nowo powstających.

DZIAŁANIE 1

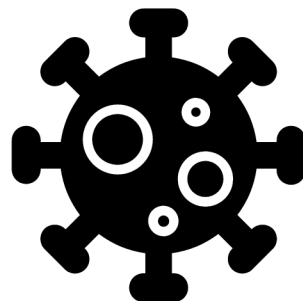

DZIAŁANIE 2

**3 DOBRE ZDROWIE
I JAKOŚĆ ŻYCIA**

DZIAŁANIE 3

DZIAŁANIE 4

CEL 4: ZAPEWNIĆ WSZYSTKIM EDUKACJĘ WYSOKIEJ JAKOŚCI ORAZ PROMOWAĆ UCZENIE SIĘ PRZEZ CAŁE ŻYCIE

- Co drugie dziecko nie chodzi do szkoły na terenach objętych konfliktami zbrojnymi.
- Ponad 750 milionów ludzi to analfabeci. To tak jakby mieszkańcy całej Europy nie umieli czytać i pisać.
- Wysokiej jakości edukacja stanowi podstawę dla polepszenia życia ludzi i zrównoważonego rozwoju.
- Należy podjąć dalsze wysiłki na rzecz zrealizowania Celu w zakresie powszechnej edukacji. Na przykład, mimo , iż w skali globalnej osiągnięto równość chłopców i dziewcząt w dostępie do edukacji na poziomie podstawowym, to tylko niektóre państwa zrealizowały ten cel w odniesieniu do wszystkich poziomów edukacji.

DZIAŁANIE 1

DZIAŁANIE 2

**4 DOBRA JAKOŚĆ
EDUKACJI**

DZIAŁANIE 3

DZIAŁANIE 4

CEL 5: OSIĄGNAĆ RÓWNOŚĆ PŁCI ORAZ WZMOCNIĆ POZYCJĘ Kobiet i dziewcząt

- Zapewnienie kobietom i dziewczętom równego dostępu do edukacji, opieki zdrowotnej i godziwej pracy oraz do udziału w procesie decyzyjnym w sprawach politycznych i ekonomicznych wzmocni zrównoważone gospodarki i przyniesie korzyści społeczeństwom oraz całej ludzkości.
- Dokonano postępu w kwestii równości płci i wzmocnienia pozycji kobiet na świecie.
- Jednak nadal w każdej części świata można zaobserwować dyskryminację i przemoc wobec kobiet i dziewcząt.
- Równość płci to nie tylko powszechne prawo człowieka, to także fundament zrównoważonego świata, w którym ludzie będą żyć w pokoju i dobrobycie.

DZIAŁANIE 1

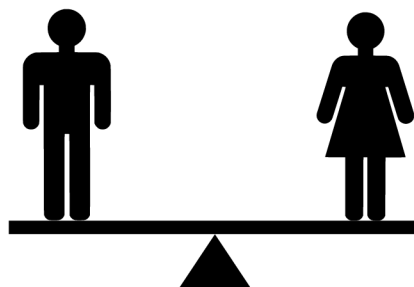
DZIAŁANIE 2

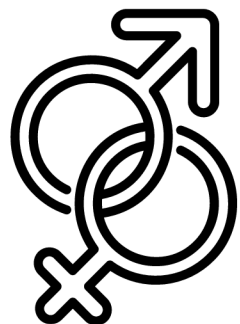
**5 RÓWNOŚĆ
PŁCI**

DZIAŁANIE 3

DZIAŁANIE 4

CEL 6: ZAPEWNIĆ WSZYSTKIM LUDZIOM DOSTĘP DO WODY I WARUNKÓW SANITARNYCH POPRZECZ ZRÓWNOWAŻONĄ GOSPODARKĘ ZASOBAMI WODNYMI

- Na naszej planecie mamy wystarczającą ilość wody dla każdego człowieka.
- Jednak z powodu słabej gospodarki czy złego stanu infrastruktury, każdego roku na choroby związane z nieodpowiednimi zasobami wody, słabymi warunkami sanitarnymi i złą higieną umierają miliony ludzi, przede wszystkim dzieci.
- Ponad 1 miliard ludzi na świecie nie ma dostępu do czystej wody, to tak jakby cała Europa i Stany Zjednoczone nie miały do niej dostępu.
- Niedostatek wody i jej słaba jakość mają negatywny wpływ na bezpieczeństwo żywnościowe. Ograniczają także szansę biednych rodzin na podjęcie edukacji. Susza dotyka jedne z najbiedniejszych rejonów świata, co tylko potęguje występowanie głodu i niedożywienia.

DZIAŁANIE 1

DZIAŁANIE 2

6 CZYSTA WODA
I WARUNKI
SANITARNE

DZIAŁANIE 3

DZIAŁANIE 4

CEL 7: ZAPEWNIĆ WSZYSTKIM DOSTĘP DO STABILNEJ, ZRÓWNOWAŻONEJ I NOWOCZESNEJ ENERGII PO PRZYSTĘPNEJ CENIE

- Co piąta osoba na świecie nie ma dostępu do nowoczesnej elektryczności.
- Energia jest główną przyczyną zmian klimatycznych, stanowiąc około 60% światowej emisji gazów cieplarnianych. Ograniczenie węgla w produkcji energii jest kluczowym celem długoterminowym polityki klimatycznej.
- Energia jest konieczna w wykonywaniu pracy, zapewnieniu bezpieczeństwa, walce ze zmianami klimatycznymi, produkcji żywności czy wysiłkach zwiększających krajowe dochody.
- Zrównoważona energia to szansa na lepszą przyszłość, może ona bowiem przekształcić życie człowieka, całe gospodarki, a nawet naszą planetę.

DZIAŁANIE 1

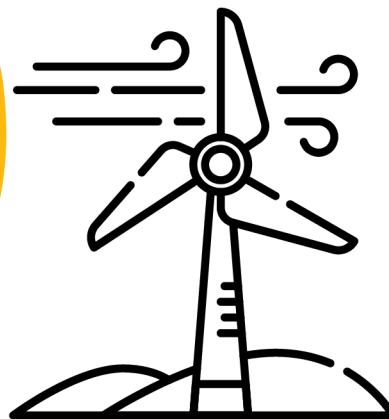

DZIAŁANIE 2

**7 CZYSTA I DOSTĘPNA
ENERGIA**

DZIAŁANIE 3

DZIAŁANIE 4

CEL 8: PROMOWAĆ SILNY, ZRÓWNOWAŻONY I INKLUZYWNY WZROST GOSPODARCZY, PEŁNE I PRODUKTYWNE ZATRUDNIENIE ORAZ GODNĄ PRACĘ DLA WSZYSTKICH LUDZI

- Obecnie jest ponad 200 milionów bezrobotnych, to ponad 5 razy więcej niż liczba mieszkańców Polski.
- Około połowa światowej populacji wciąż żyje za równowartość 2 USD dziennie. W zbyt wielu miejscach posiadanie pracy wcale nie chroni przed ubóstwem.
- Brak perspektyw na godziwą pracę, zbyt małe inwestycje i niska konsumpcja doprowadziły do naruszenia umowy społecznej, która stanowi podstawę społeczeństw demokratycznych. Zgodnie z nią, wszyscy mają korzystać z dokonanego postępu. Tworzenie nowych miejsc pracy wysokiej jakości pozostaje poważnym wyzwaniem dla wszystkich gospodarek świata po 2015 roku.
- Należy stworzyć nowe możliwości pracy oraz zapewnić godziwe warunki jej wykonywania dla całej ludności w wieku produkcyjnym.

DZIAŁANIE 1

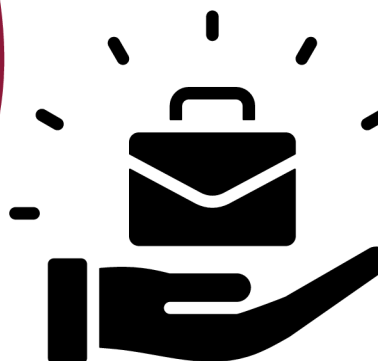

DZIAŁANIE 2

8 WZROST
GOSPODARCZY
I GODNA PRACA

DZIAŁANIE 3

DZIAŁANIE 4

CEL 9: BUDOWAĆ STABILNĄ INFRASTRUKTURĘ, PROMOWAĆ ZRÓWNOWAŻONE UPRZEMYSŁOWIENIE ORAZ WSPIERAĆ INNOWACYJNOŚĆ

- W wielu krajach rozwijających się brakuje podstawowej infrastruktury drogowej, kanalizacji sanitarnej i wodnej, elektryczności i technologii informacyjno-komunikacyjnej.
- Inwestowanie w infrastrukturę ma zasadnicze znaczenie dla osiągnięcia zrównoważonego rozwoju i wzmocnienia całych społeczeństw.
- Wzrost produktywności i dochodów, poprawa opieki zdrowotnej i lepsza edukacja są zależne od inwestowania w infrastrukturę.
- U podstaw wysiłków zmierzających do realizacji celów środowiskowych leży postęp technologiczny, w tym zwiększanie efektywności materiałowej i energetycznej. Bez technologii i innowacji nie będzie industrializacji, a bez industrializacji nie będzie rozwoju.

DZIAŁANIE 1

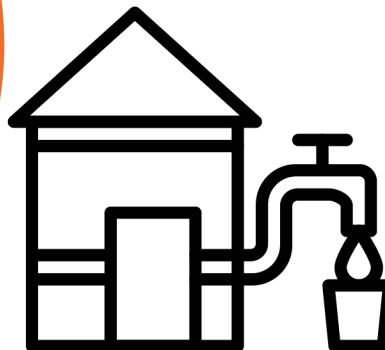
DZIAŁANIE 2

9 INNOWACYJNOŚĆ,
PRZEMYSŁ,
INFRASTRUKTURA

DZIAŁANIE 3

DZIAŁANIE 4

CEL 10: ZMNIJSZYĆ NIERÓWNOŚCI W KRAJACH I MIĘDZY KRAJAMI

- Nie stawimy skutecznie czoła nierównościom dochodowym, jeśli nie zapewnimy wszystkim równych możliwości rozwojowych.
- Społeczność międzynarodowa dokonała znacznych postępów w dążeniu do wyciągania ludzi z ubóstwa. Mimo to, wciąż utrzymują się nierówności i nie wszyscy mają zapewniony równy dostęp do opieki zdrowotnej, edukacji i innych dóbr.
- Udało się zmniejszyć nierówność dochodową między krajami, ale nierówność ta nasiliła się wewnątrz poszczególnych krajów. Sam wzrost gospodarczy nie wystarczy, by obniżyć skalę ubóstwa. Konieczne jest, by każdy człowiek mógł korzystać z postępu gospodarczego, opartego na trzech filarach zrównoważonego rozwoju - ekonomicznym, społecznym i środowiskowym.
- Uwzględnianie potrzeb osób pokrzywdzonych i grup marginalizowanych powinno stać się powszechną zasadą stosowaną w politykach dążących do zmniejszenia nierówności.

DZIAŁANIE 1

DZIAŁANIE 2

10 MNIEJ
NIERÓWNOŚCI

DZIAŁANIE 3

DZIAŁANIE 4

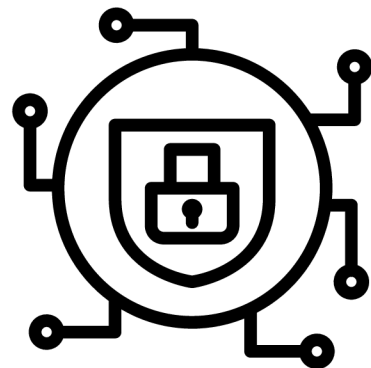

CEL 11: UCZYNIĆ MIASTA I OSIEDLA LUDZKIE BEZPIECZNYMI, STABILNYMI, ZRÓWNOWAŻONYMI ORAZ SPRZYJAJĄCYMI WŁĄCZENIU SPOŁECZNEMU

- Połowa populacji ludzkiej – 3.5 miliarda ludzi – mieszka w miastach.
- Miasta są ośrodkami kultury i nauki, przemysłu i produktywności oraz rozwoju społecznego, to tu także rodzą się nowe idee. Gdy miasto rozkwita, ludzie czerpią korzyści z rozwoju społecznego i ekonomicznego.
- Należy dążyć do pomyślnego rozwoju miast, tworzenia miejsc pracy, rozwiązania problemu przeludnienia, braku funduszy na podstawowe usługi, braku odpowiedniego budownictwa mieszkaniowego oraz pogarszającej się infrastruktury.
- Gwałtowna urbanizacja wywiera wpływ na wielkość zasobów słodkiej wody, ilość ścieków, środowisko naturalne i zdrowie publiczne. Z drugiej strony, wysoki poziom urbanizacji przynosi wzrost wydajności i prowadzi do rozwoju innowacyjności technologicznej, przy jednoczesnym zmniejszaniu konsumpcji surowców i energii.

DZIAŁANIE 1

DZIAŁANIE 2

11 ZRÓWNOWAŻONE
MIASTA
I SPOŁECZNOŚCI

DZIAŁANIE 3

DZIAŁANIE 4

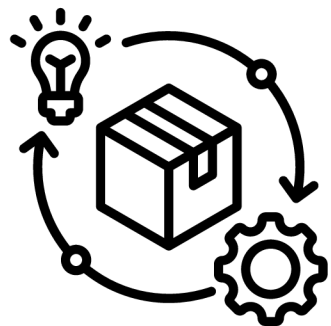
CEL 12: ZAPEWNIĆ WZORCE ZRÓWNOWAŻONEJ KONSUMPCJI I PRODUKCJI

- Jeśli, zgodnie z szacunkami, populacja świata do 2050 roku wzrośnie do 9,6 miliarda ludzi, to do prowadzenia dotychczasowego stylu życia będziemy potrzebować bogactw naturalnych w ilościach odpowiadających trzykrotności zasobów naszej planety.
- Zrównoważona konsumpcja i produkcja są związane z promowaniem efektywnego zużycia energii i innych zasobów, trwałej infrastruktury, dostępu do podstawowych usług, godziwych miejsc pracy, w tym w sektorze środowiskowym oraz lepszej jakości życia.
- Zrównoważona konsumpcja i produkcja dąży do tego, by 'dokonać czegoś lepiej i więcej przy użyciu mniejszych środków'. Dotyczy wszystkich – przedsiębiorców i konsumentów, decydentów, badaczy i naukowców, sprzedawców, mediów, organizacji współpracy rozwojowej i innych.

DZIAŁANIE 1

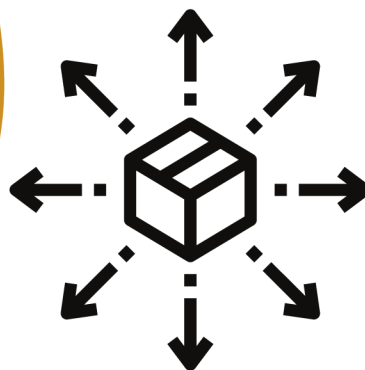
DZIAŁANIE 2

12 ODPOWIEDZIALNA
KONSUMPCJA
I PRODUKCJA

DZIAŁANIE 3

DZIAŁANIE 4

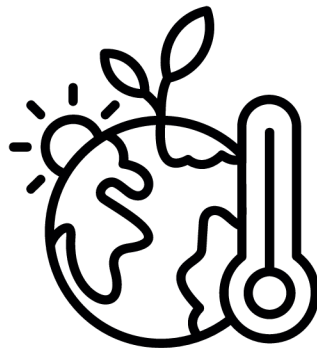

CEL 13: PODJĄĆ PILNE DZIAŁANIA W CELU PRZECIWDZIAŁANIA ZMIANOM KLIMATU I ICH SKUTKOM

- Obecne zmiany klimatyczne są odczuwane w każdym kraju na wszystkich kontynentach. Zakłócają one rozwój krajowych gospodarek oraz zagrażają życiu ludzkiemu i całym społeczeństwom.
- Ludzie doświadczają poważnych skutków zmian klimatycznych, w tym związanych z ekstremalnymi zjawiskami pogodowymi.
- Nigdy dotąd wskaźnik emisji gazów cieplarnianych nie był tak wysoki. Jeśli nie podejmiemy działań, to zgodnie z przewidywaniami, średnia temperatura globu w obecnym stuleciu zwiększy się do ponad 3° Celsjusza, a w niektórych regionach świata będzie ona jeszcze wyższa.
- Przeciwdziałanie zmianom klimatycznym jest wyzwaniem globalnym, które nie uznaje granic państwowych. Emisja gazów cieplarnianych w jakimkolwiek miejscu na ziemi dotyka ludzi na całym świecie.

DZIAŁANIE 1

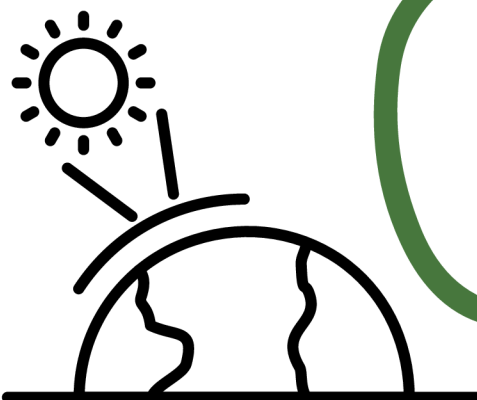
DZIAŁANIE 2

13 DZIAŁANIA
W DZIEDZINIE
KLIMATU

DZIAŁANIE 3

DZIAŁANIE 4

CEL 14: CHRONIĆ OCEANY, MORZA I ZASOBY MORSKIE ORAZ WYKORZYSTYWAĆ JE W SPOSÓB ZRÓWNOWAŻONY

- Ponad trzy miliardy ludzi polega na morskiej i przybrzeżnej różnorodności biologicznej, aby utrzymać się przy życiu.
- Temperatura oceanów, skład chemiczny, prądy i życie w nich panujące napędzają światowe ekosystemy, bez których życie człowieka na Ziemi byłoby niemożliwe.
- Woda deszczowa, woda pitna, pogoda i klimat, linie brzegowe, sporo naszej żywności, a nawet tlen, którym oddychamy, są zależne od mórz, które działają jak regulator.
- Od wieków przez morza i oceany prowadzą ważne szlaki handlowe i transportowe.
- Uważne zarządzanie tymi niezastąpionymi zasobami jest kluczem do zrównoważonej przyszłości.

DZIAŁANIE 1

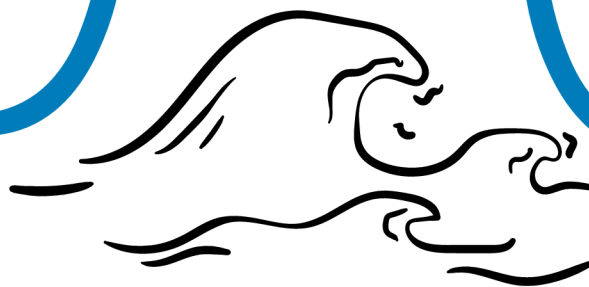
DZIAŁANIE 2

14 ŻYCIE
POD WODĄ

DZIAŁANIE 3

DZIAŁANIE 4

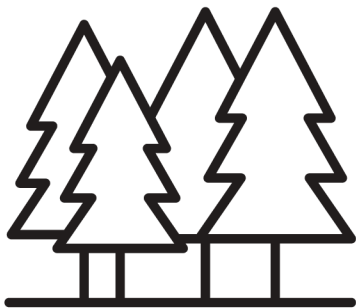

***CEL 15: CHRONIĆ, PRZYWRÓCIĆ ORAZ PROMOWAĆ ZRÓWNOWAŻONE
UŻYTKOWANIE EKOSYSTEMÓW LĄDOWYCH, ZRÓWNOWAŻONE
GOSPODAROWANIE LASAMI, ZWALCZAĆ PUSTYNNIENIE, POWSTRZYMYWAĆ I
ODWRACAĆ PROCES DEGRADACJI GLEBY ORAZ POWSTRZYMAĆ UTRATĘ
RÓŻNORODNOŚCI BIOLOGICZNEJ***

- Lasy pokrywają 30% powierzchni Ziemi. Zapewniają bezpieczeństwo żywnościowe i schronienie dla różnych form życia; odgrywają również kluczową rolę w zwalczaniu zmian klimatycznych i ochronie bioróżnorodności.
- Lasy stanowią główne źródło utrzymania dla około 1,6 miliarda ludzi, w tym około 70 milionów ludności rdzennej.
- Co roku tracimy 13 milionów hektarów lasów, a trwająca degradacja terenów suchych doprowadziła do pustynnienia obszarów o powierzchni 3,6 miliarda hektarów.
- Wylesianie i pustynnienie w wyniku działalności człowieka i zmian klimatu to najważniejsze wyzwanie dla zrównoważonego rozwoju. Zjawiska te wpływają na życie i utrzymanie milionów ludzi doświadczających ubóstwa.
- Obecnie podejmowane są wysiłki dążące do lepszego zarządzania lasami oraz przeciwdziałania pustynnieniu.

DZIAŁANIE 1

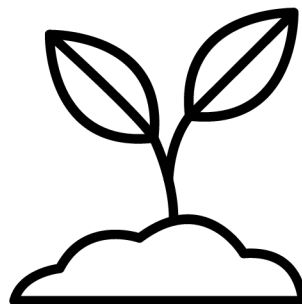

DZIAŁANIE 2

15 ŻYCIE
NA LĄDZIE

DZIAŁANIE 3

DZIAŁANIE 4

***CEL 16: PROMOWAĆ POKOJOWE I INKLUZYWNE SPOŁECZEŃSTWA, ZAPEWNIĆ
WSZYSTKIM LUDZIOM DOSTĘP DO WYMIARU SPRAWIEDLIWOŚCI ORAZ
BUDOWAĆ NA WSZYSTKICH SZCZEBŁACH SKUTECZNE I ODPOWIEDZIALNE
INSTYTUCJE, SPRZYJAJĄCE WŁĄCZENIU SPOŁECZNEMU***

- Cel służy zmniejszeniu poziomu przemocy we wszystkich formach; wyeliminowaniu nadużyć, wykorzystywania, handlu ludźmi; promowaniu rządów prawa na poziomie krajowym i międzynarodowym oraz zapewnieniu wszystkim równego dostępu do wymiaru sprawiedliwości.
- Należy znacząco zmniejszyć poziom korupcji i łapówkarstwa, rozwijać skuteczne, odpowiedzialne i przejrzyste instytucje na wszystkich szczeblach.
- Koszt korupcji, łapówkarstwa, kradzieży i unikania podatków w krajach rozwijających się wynosi 1,26 bilionów USD rocznie. Fundusze te mogłyby posłużyć do poprawy losu tych, którzy żyją za mniej niż 1,25 USD przez okres przynajmniej sześciu lat.
- Rządy prawa i rozwój są silnie powiązane i nawzajem się wzmacniają. Właśnie dlatego są one konieczne dla zapewnienia zrównoważonego rozwoju na szczeblu krajowym i międzynarodowym.

DZIAŁANIE 1

DZIAŁANIE 2

16 POKÓJ,
SPRAWIEDLIWOŚĆ
I SILNE INSTYTUCJE

DZIAŁANIE 3

DZIAŁANIE 4

CEL 17: WZMOCNIĆ ŚRODKI WDRAŻANIA I OŻYWIĆ GLOBALNE PARTNERSTWO NA RZECZ ZRÓWNOWAŻONEGO ROZWOJU

- 130 milionów ludzi na całym świecie, aby przeżyć potrzebuje pomocy humanitarnej.
- Skuteczna realizacja Celów Zrównoważonego Rozwoju wymaga partnerskiej współpracy między rządami, sektorem prywatnym i społeczeństwem obywatelskim na szczeblu globalnym, regionalnym, krajowym i lokalnym.
- Potrzebujemy pilnych działań, które zmobilizują, przekierują i odblokują biliony dolarów w sektorze prywatnym i pozwolą wykorzystać ich transformacyjną moc do realizacji Celów Zrównoważonego Rozwoju.
- Inwestycje długoterminowe, w tym bezpośrednie inwestycje zagraniczne, są potrzebne w najważniejszych sektorach, zwłaszcza w krajach rozwijających się. Należą do nich: sektor zrównoważonej energii, infrastruktura, transport, a także sektor technologii informacyjno-komunikacyjnych.

DZIAŁANIE 1

DZIAŁANIE 2

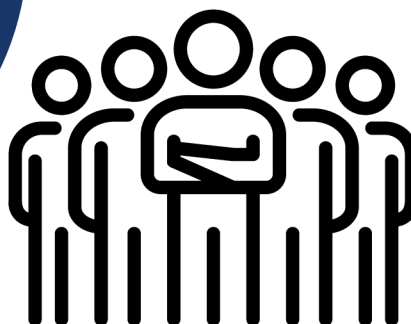
**17 PARTNERSTWA
NA RZECZ CEŁÓW**

DZIAŁANIE 3

DZIAŁANIE 4

Propozycje odpowiedzi

Znam swoje prawa.	Reaguję na mowę nienawiści.	Rozwiązuję konflikty przez dialog.
Przestrzegam przepisów drogowych.	Jestem wolontariuszem.	Interesuję się sytuacją w Polsce, Europie i na świecie.
Wspieram lokalną społeczność poprzez promocję zrównoważonej i odpowiedzialnej turystyki.	Znam 17 Celów Zrównoważonego Rozwoju ONZ i je promuję w swoim otoczeniu.	

Daję swojej odzieży drugie życie.	Wybieram polskie produkty i wspieram lokalnych przedsiębiorców.	Sprawdzam czy firma, od której kupuję jest społecznie odpowiedzialna.
Znam organizacje pomocowe, które pomagają np. osobom bezdomnym.	Sprawdzam skład produktów przed zakupem.	Spożywam posiłki o stałych porach.
Zjadam 5 porcji warzyw i owoców każdego dnia.	Dbam o codzienne nawodnienie organizmu.	Przeznaczam min. 5 h tygodniowo na aktywność fizyczną.
Stosuję zasady higieny, np. częste mycie rąk.	Wysypiam się i znajduję czas na odpoczynek.	Dbam o relacje z rodziną i przyjaciółmi.

Rozwijam swoje zainteresowania i pasje.	Sprawdzam źródła, z których czerpię informacje.	Pomagam innym uczniom.
Pomagam osobom starszym w zdobyciu umiejętności cyfrowych.	Wykonuję swoje obowiązki domowe.	Reaguję, gdy jestem świadkiem lub ofiarą przemocy.
Unikam wypowiedzania się w imieniu innej płci.	Wspieram koleżanki i inne kobiety.	Zakręcam wodę w kranie, kiedy jej nie potrzebuję (np. mycie zębów).
Nie piję wody butelkowanej.	Wybieram szybki prysznic zamiast kąpieli w wannie.	Wykorzystuję wodę ponownie (np. z mycia warzyw do podlewania).

Zwracam uwagę, żeby nie spalać odpadów m.in. z plastiku.	Gaszę światło wychodząc z pomieszczenia.	Wyłączam nieużywane urządzenia z prądu.
Sprawdzam klasę energetyczną produktów.	Umiem napisać swoje CV.	Kupuję produkty od lokalnych przedsiębiorców.
Podnoszę swoje umiejętności, by być dobrym kandydatem do pracy.	Dbam o swoje obowiązki domowe, by inne osoby również miały przestrzeń do realizacji własnych ambicji.	Wiem, co to są innowacje.
Doskonale swoje umiejętności cyfrowe.	Wiem, gdzie w mojej okolicy mogę skorzystać bezpłatnie z Internetu.	Stary sprzęt elektroniczny oddaję potrzebującym.

Reaguję na mowę nienawiści.	Zgłaszam w Internecie treści, które naruszają czyjeś dobra.	Potrafię rozmawiać z osobami o odmiennych poglądach.
Biorąc udział w dyskusjach internetowych pamiętam o kulturze osobistej i szacunku do drugiego człowieka.	Znam swoich sąsiadów.	Będę głosować w wyborach.
Na krótkich odległościach przemieszczam się rowerem lub pieszo.	Segreguję odpady i ograniczam ilość odpadów zmieszanych.	Sporządzam listę zakupów, by ograniczyć zakup niepotrzebnych rzeczy.
Znam różnicę pomiędzy określeniem “najlepiej spożyć przed” a “najlepiej spożyć do”.	Przed zakupem nowej rzeczy zastanawiasz się nad możliwością jej wypożyczenia lub zakupu używanej.	Dbam o swoje rzeczy, żeby służyły mi jak najdłużej.

Kupuję lokalne produkty, które nie wymagają dalekiego transportu.	Zapobiegam marnowaniu żywności i wody.	Ograniczam spożywanie mięsa.
Zamiast wersji papierowych dokumentów, wybieram wersje elektroniczne.	Dbam o czystość na plaży.	Rezygnuję z jednorazowego plastiku.
W trakcie pobytu nad morzem nie chodzę po wydmach i nie płoszę dzikich zwierząt.	Znam lokalną rzekę i to, co oferuje turystom.	Potrafię rozpoznać gatunki roślin i zwierząt w swoim otoczeniu.
Przed kupieniem pamiątek z wakacji upewniam się czy nie doprowadzają do degradacji.	Przy sadzeniu roślin dbam, by były to gatunki rodzime dla naszego kraju.	Dbam o dobrostan zwierząt domowych.

**Skorzystałeś z tego materiału?
Podziel się z innymi!**

**Chcesz poznać naszą Fundację?
Zapraszamy do kontaktu.**

**uwazniwrozmowie.pl
rozmawiajmy.org**

**e-mail: biuro@rozmawiajmy.org
tel: [+48 538 151 100](tel:+48538151100)**